

kirjaamo@energiavirasto.fi
147/040300/2023

KAUPAN LIITON LAUSUNTO ASIASTA 147/040300/2023

Kaupan liitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä luonnoksesta sähkön jakeluverkkotoiminnan valvontamenetelmien suuntaviivoiksi kuudennelle ja seitsemännelle valvontajaksolle.

Kauppa on elinkeinoelämän suurin työllistäjä ja ylivoimaisesti suurin nuorten työllistäjä. Sen osuus Suomen bruttokansantuotteesta on kymmenen prosenttia. Kauppa on myös elinkeinoelämän suurin veronmaksaja ja yksi suurimmista investoijista.

Oikeassa toimintaympäristössä ja reilussa kilpailussa suomalainen kauppa voi lisätä työllistämispäätöksiään, huolehtia kansalaisten ostovoimasta, kehittää verkkokauppaa ja parantaa muita palveluita – vastuullisesti ja ilmastonmuutosta torjuen.

Kaupan liitto edustaa suomalaista kauppaa, jäsenyrityksemme käyttävät energiaa kaupan eri aloilla; päivittäistavara-, erikois- ja teknisen kaupan aloilla. Energian hinnalla on suora yhteys kaupan alan yritysten kustannusrakenteeseen ja sitä kautta kuluttajien ja yritysasiakkaiden maksamiin hintoihin. Kaupan liitto kannattaa kaikkia toimenpiteitä, joilla on kustannuksia alentava tai niiden nousua hillitsevä vaikutus.

Kaupan liiton kommentit asiaan liittyen:

Nykyinen valvontamalli

Energiaviraston laskema WACC vuodelle 2021 oli 5,35 %. Energiavirasto sivuilta löytyvän ”Sähköverkkoyhtiöiden eriytetyt tilinpäätöstiedot ja taloudelliset tunnusluvut 2021”-taulukon mukaan oman pääoman tuoton mediaani oli 11,7 % ja verkkotoimintaan sijoitetun pääoman tuoton mediaani oli 9,2 %. Vastaavat luvut kantaverkkoyhtiölle olivat 21,7 % ja 9,6 %.

Tosiasiallisesti valvottavien yritysten todellinen tuotto voi olla moninkertainen asetettuun tavoitetasoon nähden. Vuonna 2021 kuudellakymmenelläyhdeksällä (69) valvottavalla yrityksellä kahdeksastakymmenestäkahdeksasta (88) verkkotoimintaan sijoitetun pääoman tuotto ylitti 5,35 %. Nykyisen valvontamallin rakenne vaikuttaa enemmän verkkoyhtiöiden minimituottorajalta kuin sallitun tai kohtuullisen tuoton raja-arvolta.

Nykymallissa kustannusvastaavuus ei toteudu, valvontamallissa verkon arvon tulee pohjautua ensisijaisesti todellisiin verkkoinvestointeihin ja niiden jäljellä oleviin tasearvoihin. Mielestämme läpinäkyvän kustannusvastaavuuden mukaista olisi käyttää lähtökohtaisesti oman pääoman kustannuksen laskennassa yhtiön tilinpäätöksessään ilmoittamaa verkkoliiketoimintaan sitoutunutta todellista oman pääoman määrää. Näin osaltaan kohtuullistettaisiin loppukäyttäjien sähköstä maksamia hintoja.

Tasauserän kohtelu valvontamallissa

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 28.1.2021 akateemisen työryhmän, jonka tehtävänä oli antaa Energiavirastolle lausunto sähkönsiirron ja –jakelun tariffien laskentamenetelmissä käytettävän painotetun keskimääräisen pääomakustannuksen (WACC-%:n) laskennassa käytettävästä pääomarakenteesta vuonna 2024 alkavalle sähköverkonhaltijoiden valvontajaksoille. Työryhmä on omassa raportissaan käsitellyt asiaa ja esittänyt sen parantamiseksi useita eri vaihtoehtoja:

Tasauserä ja sen lisääminen yhtiöiden omaan pääomaan on puhtaasti kirjanpidollinen toimenpide, jonka tarkoituksena on saada tuotonlaskennassa käytettävän taseen vastaavaa ja vastattavaa puoli täsmäämään. Tasauserä ei ole ”oikeaa rahaa”, eikä se kuvasta pääomia, jotka yhtiöt ovat sitoneet toimintaansa. Tasauserän lisäämiselle siihen yhtiöiden omaan pääomaan, jota käytetään tuoton laskennan pohjana ei löydy perusteita, ja toimenpide on ristiriidassa kustannusvastaavuuden kanssa. Tasauserän lisääminen tuoton laskennassa käytettävään yhtiöiden omaan pääomaan on voimakkaasti vääristänyt yhtiöiden tuottopohjaa. Taulukosta 4 käy ilmi, että tasauserän lisäämisen vaikutus kohtuullisen tuoton laskentapohjaan oli yli neljä miljardia euroa jokaisena tarkasteluvuonna (2016–2020). Kun tasauserät ovat yhtiöiden oman pääoman kautta mukana sallitun tuoton laskennassa, niiden vaikutus sallitun tuoton määrään on ollut vuosina 2016–2020 seuraava:

Vuosi	2016	2017	2018	2019	2020
Tasauserä 1000€	5380050	5661291	5932443	6218644	4274718
WACC korko (%), EV:n tiedoista	0,074155	0,070475	0,06622	0,061965	0,057265
Miljoonia euroja	398,96	398,98	392,85	385,34	244,79

Nämä, nyt huomatu rakenteelliset virheet valvontamallissa, tulisi ehdottomasti pystyä korjaamaan kuudennelle ja seitsemännelle valvontajaksoille.

Kohtuullinen tuottoaste

WACC tulisi määritellä pääomarakenteen suhteen yrityskohtaiseksi. Pääomakeinottelun tasapainottamiseksi oman pääoman kasvattamiselle asetettaisiin katto, jossa Energiaviraston asettamien tavoitetasojen ylitys ei lisäisi valvottavien yrityksiä sallittua tuottoa.

Siirtoliiketoiminta on hyvin pääomaintensiivistä. Suuri osa asiakkaiden lopullisista kustannuksista tulee verkkoon investoidun pääoman lyhentämisestä ja siihen kohdistuvasta tuotosta. Mielestämme Energiavirasto ei suojele verkon loppukäyttäjien vaan valvottavien verkkoyhtiöiden intressejä, jos kirjanpidollista tasauserää kohdellaan (omana) pääomana, jolle valvottavat yhtiöt ovat oikeutettuja saamaan tuottoa.

Asiakkaiden rooli

Tässä yhteydessä asiakkailla tarkoitamme siirtoliiketoiminnan palveluista maksavia osapuolia. Mielestämme Energiavirasto on ottanut askeleita oikeaan suuntaan asiakkaiden näkökulmien huomioimisessa, mutta valvontamenetelmien valmistelussa ja toteutuksessa tulisi edelleen vahvistaa sähköverkon asiakkaan roolia.

On mahdollista, että nyt valmisteilla oleva valvontamalli osoittautuu asiakkaiden kannalta liian kalliiksi. Energiavirasto on ensisijainen asiakkaiden intressien suojelija, ja ehdotamme tähän seuraavaa linjausta: Jos Energiavirasto havaitsee valvottavien yritysten oman pääoman keskimääräisen tuoton normaalien kirjanpitosäännösten mukaan ylittävän asetetun WACC-tuottotason 3%-yksiköllä, niin Energiaviraston tulisi oma-aloitteisesti aloittaa prosessi, jossa korjataan valvontamenetelmiä tuottotason kohtuullistamiseksi myös kesken valvontajaksoa.

Kunnioitavasti
Mari Kiviniemi
Toimitusjohtaja
Kaupan liitto ry